

„Danferen“, et halvugentlig Nyheds- og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika.

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE. Udgiver af.

„Danferen“ udgaaer hver Tirsdag og Fredag. Pris pr. Aargang.

De forenede States \$1.50, Udlandet \$2.00. Bladet betales i Forud.

Bestilling, Betaling, Adressforandring og andet angaaende Bladet adresseres: DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Nebr.

Recepcor: A. M. Andersen. Alle Bidrag til „Danferen“'s Indhold: Afhandlinger, Korrespondancer og Artikler af enhver Art, bedes adresseret: A. M. Andersen, Blair, Nebr.

Entered at Blair Postoffice as second-class matter.

Advertising Rates made known upon application.

I Tilfælde af Uregelmæssigheder ved Modtagelsen bedes man tilgive det hellige Postvæsen. Studer det ikke hjælpe, bedes man henvende sig til „Danferen“'s Kontor.

Naar Paaske henvender sig til Folk, der avorterer i Bladet, enten for at lade dem eller for at faa Oplysning om det avorterende, bedes de altid omtale, at de faa Avortismidler i dette Blad. Det vil være til gensidig Nytte.

Præsident Taft har valgt Dr. Edie ved Hæren som sin Læge. Vi vil haabe, at Lægen maa faa en let Bestilling.

Er det Dommerens, eller er det Lovgiverens Skyld, at Standard Oil slap fri for enhver Straf? Spørgsmaalet er ikke let at besvare. Men ethvert almindeligt Menneske kan dog se, at her foreligger Skyld, og Dommer Anderson har sikkert dømt mere efter Bogtaven end efter Manden i angældende Lov.

Er Præsident Roosevelt har faaet nok af Opmærksomhed til at tilfredsstille ham for en lang Tid. Nu ønsker han i det mindste for en Tid at nyde Livet, som han selv vælger det. Han har erklæret, at han ikke ønsker at blive fulgt af Reportere og Fotografer paa sin Tur gennem Afrika, og han har lovet at bruge alle de Midler, der staa til hans Raadighed, for at faa sine Ønster respektet. Denne Udtalelse er fremkaldt ved Presseforberedelse i modsat Retning.

Nu er det Tiden for Landmanden at vide, hvor han har sit Sæde, om hans Majs er spiredygtig, om hans Arbejdsredskaber er i brugbar Stand og om hans Trædyr er stikkede til at udjøre det Arbejde, han ventet af dem. Entusiasme er den Kraft, der driver Mennesket til at gøre sit Arbejde, enten det er legemligt eller aandeligt. Entusiasme holder Thomas A. Edison i sit Laborator flere Dage i Træk uden at forlade det. Entusiasme er det Stof, hvoraf Fremfærd er lavet. Den har Færd med sig.

Medaktøren af „The Brewers Journal“ gav fornylig sine Læsere følgende Retledning:

„Naar som helst en Lov, der ikke er egnet til at blive adlydt, bliver vedtaget af Legislaturen, tjener den Interesser, der er i Modstridning til det hele Folks Interesser, saa bør enhver Borger, der elsker Frihed og fryder sig om denne Republik's Fremfærd, trodsige sig. Over for ulige og uretfærdige, tyranniske Love er det Lovgiveren og ikke Lovovertræderen, der er den virkelige Forbryder.“

Toldrevisionen.

Naar det bliver til Virkelighed, at et Lands Toldlov skal revideres, saa gaar det ikke nær saa let, som man under en Valgkamp kunde vente. Særlig i et saa udstrakt og saa forskellige Interesser repræsenterende Land som vort er det ikke let at opnaa Enighed angaaende de enkelte Toldsatser. Toldspørgsmaalet er ikke nær saa meget af et Partispørgsmaal, som det ofte ser ud til at være. Om visse Bestemmelser bliver de forskellige Partier let enige. Om an-

der kan der vanskeligt opnaas Enighed inden for et Parti. Begge Partier i Kongressen er enige om, at Regeringen maa have Indtægter til at møde sine Udgifter med. Og disse Indtægter skal vi se at faa af Varer, som indføres fra fremmede Lande. Men det vil jo med andre Ord sige, at os, der føber de indførte Varer, skal betales Regeringens Udgifter. Naar der saa videre bliver Tale om, hvilke af Landets Borgere skal betale disse Udgifter, saa er begge Partier og saa nogenlunde enige om, at det er de rige — dem, der har Haard og Vægt til mere eller mindre at bære i Udfus. Ja, lad dem betale. Lad os lægge høj Indførelses-told paa alle Slags Udfusartikler.

Saa langt kan Partierne som Partier være enige, selv om der inden for alle Partier kan findes Lufsmennest, der sætter sig imod. Men om Indtægterne fra Told paa Udfusgenstandene ikke slaar til (hvad de sikkert langt fra vil), hvad saa? Ja, saa maa Kongressen gaa længere. Saa maa der ogsaa lægges Told paa Fornødenhedsgenstande eller almenbrugelige Artikler. Og saa det nødes de forskellige Partier til at indrømme.

Men hvad saa om at forlægge denne Indførelsestold jaaledes, at den kommer til at tjene som Beskyttelse for adskillige af vore svagere Industrier? Her bliver Partierne uenige. Men herom mere næste Gang.

Sultekunst. (Af X.)

At tjene sit Brød i sit Ansigts Svend staar for mange som den sidste Udvand.

Haardt legemligt Arbejde har allerede været i hynderlig høj Kurs paa denne gamle Klode. Alt andet uden det.

Der var saagar en Tid, da det ansaas for et Minusbegreb at være i Stand til at kunne læse og skrive: disse Ting kunde jo bejerges af Slaver.

Nej, den derimod, som magtede at læse et fedt Levebrød uden legemlig Anstrengelse, uden at give tilfældende Vederlag, han blev og bliver set op til som et Vidunder, som en Kunster. Nyden synes da i den almindelige Mand's Tanker at være noget særdeles attraaende, være Livets Betænding. Over er altsaa i samme Grad et Und — mere eller mindre nødvendigt.

Svor er der derfor Trang for, at det raabes ud med ruggende, gjaldende Basintoner: Arbejdet ad Lær Manden.

Men saa er der igen en anden Anskuelse, som i vor Tid griber om sig med røsende Fart. Man vil nok arbejde, men da maa det være i en Retning, der kan anses for høvst, dannede. Lad os tænke os en ung Pige. Lad os antage, at hun fra Barn har inddrækket vor Konstitutions Modermælk, at alle Mennesker er i Færd som Lige-mænd. Det er bleven hendes „Credo“, som ingen jordisk Magt kan udvise i hendes Værdighed. Ganske naturligt vil hun nu anse en Tjeneste i en Familie for uæverdige og underforstået, at for den absolutte Begavelse, den udmærket dygtige, er der jo Plads aaben til enhver Tid. Paa Toppen af Stigen er der altid Rum og Godskæfte; det er som bekendt længere nede, Trængslen raser.

Som Tjenestepige er der nu til enhver Tid og vel næsten paa ethvert Sted Mulighed aaben med en meget respektabel Lønning. Saaledes kan nemlig Stillingen i mine Tanker betegnes, naar en Pige hvides omfr. 5 a 6 Dollars ugentlig, med det meste af Søndagen fri, samt en fri Eftermiddag i Ugen. Men tro-

blot ikke, at vor lille Konstitutions-øme finder dette faa tiltalende.

Na, saa vær! Nej, maa vi helst lade om en kortere „job“ til 6 a 7 Doll. Ugen paa egen Skoif — det er det fine ved den Ting. Læser: eget Underhold. Hvor meget kan nemlig vor lille Dame antages at redde i Trifortjeneste?

Well, yes, but — saa er hun jo dog ogsaa fri for at sture Trapper, vaske Skopper og W... og mange andre Ting. Og sidst, skønt ikke mindst, hun faar sin Willie. Oh, ganske vist, hun faar sin Willie! Men lad os nu gaa et Skridt videre.

Der bor en Kunstniger i Chicago. Han er født og uddannet i gamle England, ligesom hans Sjæl endnu hænger ved Hæderlandets Institutioner og Sæder og Skikke. Tiden, Samtiden, har gjort ham hister, sur og bitter i Sindet. — Han har et lille Udvalg af Billeder (mest Citografier) og Kammer og saadanne Smaating. Reg lagde Mærke til, at han næsten stadig selv stod i Butikken.

Hvordan hænger det egentlig sammen, Hr. Werner? Spurgte jeg en Dag, „maler De ikke mere?“

„Maler?“ (med et smilende Prust). „Nej, endnu er jeg da, takket være Gud, ved mine fulde fem. Maler?“

„De mener nemlig?“ „Jes, sir! jeg mener nemlig, at Kunstniger er en Sultekunst i om Stunder. Det er nemlig, hvad jeg mener.“

Da fortalte han, hvorledes der i Chicago var de Hundrede af Billed-jøgere, unge Mand og Kvinder, som for en Doll, eller to hundrede efter at kopiere Smaatinger, som han herken kunde eller vilde male for mindre end 25 Doll. „Der ser De, sagde han, en Krop af Bonheur's „Dejemarked“, som jeg selv har malet, og som jeg sandtligvis aldrig faar solgt, fordi jeg kan ikke lave det under 50 Doll., medens der findes ti for een, som vil gøre det for 15 til 20 Doll og endda bukke og strabe og sige Tak til Naturligvis er Arbejdet dets, men det har Folk je ingen Forstand paa.“

For nærværende var der, sagde han videre, otte purunge Mennesker, som fik Undervisning hos ham. Flere af deres sælgelige Produkter havde han hængende til Salg. Prisen paa et saadant Diemaleri var latterlig billig. Jeg købte en Skjizene, 10 X 14 Tommer, for 50 Cents.

„Men dette lille Stykke vidner dog om Talent“, mente jeg.

„Vist gør det saa, vist gør det saa“, sagde Werner. „Det er af en trettinaars Pige, hun faar Undervisning her endnu. Næste Aar vil hun til Boston, derfra til Paris, det vil sige fra Osten i Tiden, det er saamend alt, hun faar ud af det. Hendes Fader er Arbejdsmand, og de har en, han tror, det er den rene Herlighed og Glæde, hun gaar i Røde. Nej, det er Sultekunst nu om Dage.“

Nu tilstaa jeg ærligt, at jeg ved ikke, om der findes en Statistikk over Amerikas og Europas Kunstnere (jeg tænker her paa alle de fremme Kunstner). Hvis der er en saadan, tror jeg, den vil give gamle Joseph Werner Ret.

Svor udgives der dog aarlig en kortende Sam for „Lesons“ i Sang, Musik, Maling, Tegning, Skulptur o. s. v. Disse Penge kunde, i Forhold til og med henblik paa den virkelige Nytte, de gør, akkurat lige saa godt være faldet i Mendestøben.

Der er en lille Miss J. Ets., som i Tiarsalderen er sær forhippet paa at faa Piano-undervisning. Og hun faar det. Over hos Naboen er der en anden lille Miss, som egentlig ikke selv har Hang efter Musik, men hvis Forældre synes, kan de derovre have Raad til at købe Piano og holde Musiklærer, osv., saa kan vi vel ogsaa. Og de for-reffiller deres lille Miss, at nu skal hun ha' Piano og „Lesons“, og skulde jo saa helst se at overtrumfe den lille Nabomiss. Og saa gaar Toget. Og hvis de smaa søde Misser har Svor af Antydning til Sang-stemme, skal de naturligvis have „voice culture“ lidt senere hen — og saa det. Og jeg skal være en Truppen, hvis een blandt halv-treds af saadanne smaa Vidunder-

løgn (thi det ved vi jo da alle, at vore Børn, vore i hørt Fald, er Vidunderløgn) med alle de mange „Lesons“ og Udgifter og Anstillinger bringer det til mere end Midel-maadighed, saa de højt kan lire en Marsch eller Valse af (hvis N. N. Mo'r kan faa dem til det for gode Ord og Løfter om en ny Hat) i Stadsstuen, naar der er fremmede og saadan.

Med disse Ord vil jeg jo ikke faa mine Landsmænds Høfler. Jeg behøver kun den ganske amerikanske Metode. Dog at — ja, desværre — i den Retning er vi alle Ameritanere.

Men lad os nu se! Sulde den her betrefvne Tilstand maasse være Narjag i, at en findrig Mand en Søndag opdandt Pianoet, der selv kan spille! Det koster jo nok lidt mere end ellers. Men saa kan det rigtignok ogsaa spille saa mesterligt, at Folk, der gaar forbi paa Gaden, standser og bliver som forstenede af Forundring og Hærfælle: de tror, det er Padererewski i selv, der sidder derinde og spiller sine Meisterværker. For det siger Avijerne, saa det er jo da sandt — saadan.

Triste Stævnens Ironi! ogsaa det at være Virtuøs er ved at blive brodløs Kunst.

Men den Regel, der gælder for dig og mig og vore Børn, er, at vi lærer et nyttigt Haandværk eller Erhverv, saa vi kan staa paa egne Ben. Og søl vi i vort Jandre, at vi maa lære en af de skønne Kunster, da kan vi som Regel ved Selvstudium tilegne os saa meget, som vi behøver til Husbehov i vor egen lille Verden. Da bliver Kunstnere og ikke Sultekunst, som den er for saa mange derude i den store Verden.

Lidt mere fra Kolonisationskomiteen.

Siden Komiteen i Efteraaret afsluttede sin Rejse Nord og sine Meddelelser derom heri Bladet, har vi stadig staaet i Forbindelse med Landjøgere og saadanne Folk, som er interesserede i at faa vort adspredte Folk samlet i Kolonier, hvor de kan blive frie Folk og Selvejere i Stedet for, som Tilfældet nu er mange Steder, at de er forpagtere paa Landet eller Fabrikarbejdere i Byen. Vi anbefalede den Gang særlig et Stykke Land i det nord-østlige Hjørne af Staten Montana, hvor Somehead kan faaes. Der er Plads til flere Hundrede Familier. Jeg forstaaar, at flere allerede har efterfulgt vort Raad og slaet sig ned paa Landet eller slutter derud nu i Foraaret. Tilgælebes har vi staaet i Forbindelse med flere Landkompanier og Jernbanestationsfabriker, som ønsker, at vi om muligt, skulde lede Landsjøgervirksomheden deres Vej.

Northern Pacific Vanen har saaledes i den senere Tid ved sine Repræsentanter aflagt mig flere Besøg, for at faa komiteen til at give Tilrette om at gøre sit til at lede Strømmen ind til Landet omkring Sidney, Montana. Jeg har svaret disse Agenter og Bestillingsmand. „Vi venter kun paa, at I skal begynde at bygge Vanen derop igennem Dalen eller i det mindste fortælle os, naar I vil begynde.“ Jeg har tilmed sagt dem, at det ikke ville tage os lang Tid at fylde disse Stætter med Folk, naar først Vanen kom. Og jeg har sagt til disse Repræsentanter, at alt fra vor Side er færdigt baade hvad Menighed og Præst paa Stedet angaar. Videre har jeg ladet dem forstaa, at der allerede nu er Forretning nok for Vanen at gøre i Dalen alene, siden Irrigationskanalen er kommen. Deres Undfaldning for deres Langsomhed er, hvad de kalder, den radikale Jernbaneløsning. „Det gaar ikke an for os at bygge Vaner“, siger de, „naar Fortjenesten ikke er saaledes, at Folk vil købe vore Papirer“ (bonds). De siger, at de venter paa at se, hvad Taft vil gøre. De har dog lovet mig et Svar i en nær Fremtid.

Iblandt de Røster, der har ladet sig høre i den Sag, har der været nogle, som mente, at Komiteen burde lede Strømmen i Syd og i Vest, hvor Klimaet er varmt; og disse synes som Regel, at deres Mening er den eneste rette; men Sagen er

at nogle Mennesker vil helst gaa til det koldere Klima og andre til det varmere. Enhver Plads har jo sine Fordele. Jeg finder jeg, at de, der vil til det varmere Klima, er jaadanne, som først er bleven bestaaende i det koldere. Til Trøst for disse skal jeg her offentliggøre et Brev, som blev mig tilsendt for en Tid siden (Brevet følger i et senere Nr.)

Til Forsktaelse.

Da der for en Tid siden i „Danferen“ stod en Meddelelse om Pastor S. Jørgensen's Begravelse, blev der i denne Sag, at ingen af Kredens Præster havde været til Stede ved den Vejledning. Det er jo fedeligt, at det saa var. Der maa vist have været Misforstaaelse med Hensyn til Telegrammerne, der var afsendt til visse Præster om at komme og tale ved Begravelsen i Plainview. Der var bl. a. sendt Telegram til Past. C. H. Andersen i Fremont om at komme, men han meddelte, at han slet ikke har modtaget det, og at han ikke vidste andet om Pastor Jørgensen's Død, end hvad han saa siden i Bladet. — Jeg skriver disse Linier for at Folk skal forstaa, at dette, at der ingen Præster var til Stede, nærmest beror paa Misforstaaelse af de sendte Telegrammer og ikke paa Uvillighed. — Pastor Chr. Pedersen fra Dannebrog og jeg talte ved Sørgeudstjenesten i Mason City og var gerne fulgt med til Plainview, havde vi vist, at der ingen kom. Med Agtelse C. C. Roth, Hampton, Nebr., d. 13. Marts, '09.

Fra det hellige Land.

Af Jens Digen. (Fortfat.)

Men Toget iler videre, den næste Soldeplads er Ramleh, det nye Testamentes Arimatea, hvor Josef var fra, den Discipel, i hvis Grav Herrens Legeme lagdes. Paa Vejen fra Lydda havde vi Filistinerbyen Ekron paa højre Haand, og til venstre ud over Stetten talte jeg 20 Landsbyer, alle beliggende paa smaa Bakker. Ramleh er en By paa en 5000 Indbyggere. Her er en stor Moske og en kristen Kirke. Mod Nord ligger Gejeh, hvor der for Tiden gøres Udgravninger af Engelfstemanden McAllister. Ved den næste Soldeplads, Sejed, kom Børnene saa glade og hød os Blomsterbuketter, som de havde plukket i Dalen, og naar de fik en lille Skilling, takkede de hjerteligt og da Toget gik videre, løb de glade tilbage til deres Blomstermark.

Børn er Børn alle Begne. Hvor vilde Jorden være trist, om der ikke var Børn med deres lyse Blis og muntre Væsen.

Nu kom vi ind i Judea Bjergene, og Toget fulgte et udklaret Vandløb, snuende sig frem og tilbage for at komme op i Bjergene. Landet blev øde og bart, kun i Dalene var der Plantebli, og medens vi nede paa Stetten saa Kameler, Åser, Gaar Gæller og Geder, saa ser vi her i Bjergene kun de sidste, der trives godt her. I Dalene finder man Oliventræ og Vinstokke. Vi har endnu 2 Stationer, nemlig Deir Khan og Bitter. Men vi passerer Timnak i Dons Land og Aljalons Dal. Jeg tænkte paa Josva, da han i Herrens Navn hød Solen staa stille i Gebia og Maanen i Aljalons Dal.

Svor ofte har jeg ikke ønsket, at Solen ikke skulde gaa saa rask; som Barn, som Ungling og som voksen har jeg ofte ønsket, at Solen vilde staa stille. Tiden gik saa rask. Der blev saa lidt udrettet. Livet svandt hen, og der naedes saa lidt. Men Solen og Maanen stod ikke stille, det var kun den ene Gang. Vi passerede forbi Etans Sule, hvor Samson opholdt sig, Dom. 15, 8. Lidt nærmere Jerusalem viste man os en By, hvor Phillips Kilde er, det Sted, hvor man mener, at Kristus hødte Kammerstønden paa Vejen fra Jerusalem til Gaza, den gde Vej. Nu er vi næsten oppe paa Højderne. Det bliver mere fladt, flere og større Høder. Og endelig kan vi se Korintstaden, det er den tykke Koloni. Her er Jernbanestationen en god halv

Mil fra Staden. Der er 51 Mil fra Jaffa til Jerusalem med Jernbanen og 39 med Strovejen. Staden ligger 1500 Fod over Havfladen. „Jerusalem!“ lyder det. Af alle Stationsnavne, som jeg har hørt udraabe, har ingen gjort et saadant Indtryk paa mig som dette. Men der var ingen Vejledning til at falde i Tanker; thi en Sværm af Hotelbetjente raabte, rev og sled i en. Jeg valgte et Hotel, som var mig anbefalet. Det var ogsaa godt, men meget dyrt. Det laa i den nye By; thi der er bygget en hel stor ny By Nord for den gamle. Det er noget underligt efter at have gjort en lang Rejse endelig at staa ved Maaleet. Nu var jeg altsaa ved mine mangeaarige Vænglers Maal. Hvor vilde du, kære Læser, først gaa hen, om du kom til Jerusalem? De allerførste vilde jo sikkert lig de gamle Skrifurere gaa til Kristi Grav, til Golgatha, og saa gjorde jeg. I Selvstod med to unge Mand fra Ny Zealand begav jeg mig ind i Byen. Det var næsten Aften. Vi gik igennem den bekendte Jaffa Port — en dobbelt Port — og vi var inde i den gamle Kongeborg. De samme smalle Gader som i Jndien og som i Jaffa. Man kunde næsten ikke trænge sig igennem. Vi kom kun til Kirken, ikke ind i den, det var for sent for den Dag. Snart lukkedes der til alle Vegne; thi i Jerusalem er det ikke tilladt, at der hører al Forretning op ved Solnedgang. Lidt næste Morgen vaagnede jeg. Saa snart det dagedes, var jeg ude i Byen. Jeg foretog mig en Vandring omkring Staden's Mure. Vi mindedes Davids Ord: Sions Bjerg hæver sig smukt, er det hele Lands Glæde, yderst mod Nord den store Konges Stad, gaar omkring Sion, rundt omkring den, tæller dens Taarne. Sal. 48. Taarnene fik jeg ikke talt, men omkring Sion kom jeg, dens Omkreds er nær 3 eng. Mil. Højden af Muren er tæt ved 40 Fod. En Del af Muren er opført for en 400 Aar siden, men noget af den synes at være det ældgamle jødiske Murværk. Man kan let se Forskellen mellem det nye og det gamle, baade paa Maaden, Stenene er tilhuggede paa og deres Størrelse. I den gamle Mur findes der Klippeblokke, der er 30 Fod lange og 5 Fod tykke. I den nye er de mindre. Jeg begyndte ved Jaffa Porten og gik Nord. Her er den nye By, som mest er beboet af Europæere, og den eneste Side, til hvilken den kan udviges. Efter at have passeret den kommer vi til Damaskus-Porten, hvilken er den smukkeste af dem alle, bestaaende af to Taarne og raadende over en prægtig Udsigt. Nogle faa Minutters Gang i Nord, og vi har The Garden Tomb og atter lidt længere Nord Kongernes og Dommerens Grave. Dem skal jeg senere omtale. Den næste Part paa Nordstien er Herodes' Port, og her fra har vi nu Kedronsdaalen til venstre for os. Snart efter kommer vi til det nord-østlige Hjørne og gaar Syd. Sviftet særligt Syn, den dybe Kedronsdaal til venstre og den høje Mur til højre. Dalen er beboet med frodige Oliventræer og langs med hele den østlige Mur er den muhammedanske Kirkegaard, Grav ved Grav. Vi gaar lidt og kommer til St. Stefans Port, og her lidt uden for Muren paa Skraaningen vises os; hvor den første Martyr led Døden. Det er alvorlige Minder. Med Viben i Haanden gaar jeg videre. Denne min uafstillelige Ledsager maa ogsaa tjene til Vejleder, og vi kommer til den guldne Port; men den er tilsmuret. Der er et Sagn iblandt Muhammedanerne, at en fremmed Jydsk skal drage igennem denne Port og erobre Staden. Derfor har de tilsmuret den og betragter den med Forserbelse. Hvor passer det ikke med Profetens Ord: Og han førte mig tilbage til Helligdommens udre Port, som venter mod Osten, og den var tilsluttet. „Og Herren sagde: Denne Port skal være tilsluttet, den skal ikke oplades og ingen Mand skal gaa ind ad den, og den skal være tilsluttet.“ (Mere.)